
Δείκτες Επιτυχίας και Δείκτες Επάρκειας

Λογοτεχνία Α΄ Λυκείου Κοινού Κορμού

Ομάδα Λογοτεχνίας:

Δρ Νίκος Ορφανίδης, Ακαδημαϊκός Επόπτης

Δρ Λεωνίδας Γαλάζης, Σύνδεσμος Ε.Μ.Ε. Φιλολογικών

Σπύρος Αντωνέλλος, Ε.Μ.Ε. Φιλολογικών – Θεατρολογίας

Σωτηρία Παπαμαργαρίτη, Σύμβουλος Φιλολογικών Μαθημάτων Υ.Π.Π.

Δρ Κάκια Παπακυριακού-Δημητρίου, Φιλόλογος, Α.Π. Λογοτεχνίας

Μαρία Παπαλεοντίου, Φιλόλογος, Π.Ι.

Γιώργος Καλοζώης, Φιλόλογος

Λογοτεχνία Α' Λυκείου Κοινού Κορμού

Δείκτες Επιτυχίας και Δείκτες Επάρκειας

Εισαγωγικές διευκρινίσεις:

1. Στην πρώτη στήλη δηλώνεται ο γενικός Δείκτης Επιτυχίας.
2. Στη δεύτερη στήλη δηλώνονται οι επιμέρους Δείκτες Επάρκειας, οι οποίοι μπορεί να είναι περισσότεροι από ένας και γι' αυτό διαχωρίζονται σε σημεία.
3. Στην τρίτη στήλη προτείνονται κείμενα στα οποία μπορούν να εφαρμοστούν οι Δείκτες Επάρκειας. Τα κείμενα που προτείνονται είναι πολλαπλής λειτουργικότητας και μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε πολλούς δείκτες. Ο εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να επιλέξει, βάσει κριτηρίων, τα λογοτεχνικά κείμενα που ανταποκρίνονται στις διδακτικές του ανάγκες για τη διδασκαλία των δεικτών ή για τον καθορισμό των δεικτών στους οποίους θα δοθεί μεγαλύτερη έμφαση κατά τη διδασκαλία συγκεκριμένων κειμένων. Οι επιλογές αυτές δεν εξαντλούνται με τα κείμενα που αναφέρονται εδώ (προτείνονται ενδεικτικά ορισμένα κείμενα από τον Προγραμματισμό), και δεν είναι απαραίτητο να εξαντλούνται στο πλαίσιο των σχολικών εγχειριδίων, αλλά μπορούν να εμπλουτίζονται και με κείμενα που δεν συμπεριλαμβάνονται σε αυτά, στο πλαίσιο της χρήσης του πολλαπλού βιβλίου και της αξιοποίησης της ηλεκτρονικής τεχνολογίας.
4. Στην τρίτη στήλη προτείνονται, επίσης, δραστηριότητες σχετικές με τους Δείκτες και γίνονται ορισμένες διευκρινιστικές επισημάνσεις.

Λογοτεχνικός γραμματισμός

Μαθησιακά Αποτελέσματα Δείκτες Επιτυχίας Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση:	Δείκτες Επάρκειας Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις/Αξίες	Δειγματικές Δραστηριότητες Εφαρμογή σε κείμενα που προτείνονται στον προγραμματισμό της ύλης
1. Να αναγνωρίζουν τα βασικά «γέννη» της λογοτεχνίας (ποίηση/αφήγηση-έπος /δράμα) και τα κειμενικά είδη (είδη ποιημάτων – αφηγηματικών κειμένων– θεατρικών έργων).	1. το είδος ενός λογοτεχνικού κειμένου και τα εσωτερικά στοιχεία του: <ul style="list-style-type: none">- ποίηση: κείμενα σε στίχο, ομοιοκαταληξία, χωρισμός σε στροφές- αφήγηση: διηγήσεις σε πεζό ή έμμετρο λόγο, χωρισμός σε κεφάλαια ή σκηνές (έπος, μυθιστόρημα, διήγημα)- δράμα/θέατρο: δομικά στοιχεία θεατρικού κειμένου: σκηνές, πράξεις, πρόσωπα, χώρος, χρόνος	Αγ. Σικελιανός, «Ιερά Οδός» (ΚΝΕΛ Α', 469-474) Εμμανουήλ Ροΐδης, «Μονόλογος ευαισθήτου» (ΚΝΕΛ Α', 345-348) Β. Κορνάρος, <i>Ερωτόκριτος</i> (μυθιστορία – <i>romance</i> - έμμετρο αφηγηματικό έργο): Εισαγωγή, στ. Α' 1-18 («Του κύκλου τα γυρίσματα...»), απόσπασμα β', [Ήρθεν η ώρα κι ο καιρός] (ΚΝΕΛ Α', 109-111), σκηνή «Αποχωρισμού» (Γ' στ. 1353-1448) <i>Η θυσία του Αβραάμ</i> , θρησκευτικό δράμα (ΚΝΕΛ Α', 97-100)

<p>2. Να γνωρίσουν τους σημαντικότερους σταθμούς της Ιστορίας της ελληνικής, ευρωπαϊκής και παγκόσμιας Λογοτεχνίας.</p>	<p>1. σημαντικά λογοτεχνικά έργα από την ελληνική και μεταφρασμένη λογοτεχνία του 20^{ου} αιώνα</p>	<p>Τα λογοτεχνικά κείμενα που προτείνονται στον προγραμματισμό και όσα προτείνονται για συνανάγνωση/συνεξέταση και διακειμενική προσέγγιση.</p>
<p>3. Να κατανοούν, μέσα στο γραμματολογικό τους πλαίσιο, τη λογοτεχνική παραγωγή και τα λογοτεχνικά ρεύματα του 19^{ου} αιώνα.</p>	<p>1. σημαντικά λογοτεχνικά έργα, αντιπροσωπευτικά των λογοτεχνικών τάσεων και ρευμάτων, από την ελληνική και μεταφρασμένη λογοτεχνία του 20^{ου} αιώνα και εμβάθυνση στα πιο πάνω.</p>	<p>ό.π.</p>
<p>4. Να διακρίνουν τα βασικά χαρακτηριστικά της επώνυμης παραδοσιακής ποίησης και να τα διαχωρίζουν από την ανώνυμη δημοτική.</p>	<p>1. γνωρίσματα της επώνυμης παραδοσιακής ποίησης: ποικιλία αριθμού συλλαβών και μετρικών επιλογών (ιαμβικός, τροχαϊκός, αναπαιστικός, μεσοτονικός), («ασύμμετρη» ποιητική σύνταξη (υπερβατό, επίταξη επιθέτου, διασκελισμός, κλονισμός ή άρση τομής), χωρισμός σε στροφές, ομοιοκαταληξία, λογική ή έλλογη αλληλουχία</p> <p>2. γνωρίσματα της δημοτικής ποίησης: ύπαρξη ισοσύλλαβων στίχων, κυριαρχία του ιαμβικού δεκαπεντασύλλαβου, απουσία ομοιοκαταληξίας, κανόνας της «ισομετρίας» (συμμετρία μορφής και περιεχομένου, δηλαδή η ολοκλήρωση του νοήματος σε έναν ή το πολύ δύο στίχους), εκφραστικά μέσα / σχήματα λόγου τυπικά στην ανώνυμη δημοτική ποίηση (προσωποποίηση, σχήμα «του αδυνάτου», σχήμα των τριών, άσκοπα ερωτήματα, χιαστό σχήμα, επανάληψη)</p>	<p>Ανδρέας Κάλβος, «Ο Φιλόπατρις» (ΚΝΕΛ Α', 208-211)</p> <p>Κωστής Παλαμάς, <i>Ο Δωδεκάλογος του Γύφτου</i>. Από τον «Προφητικό Λόγο» (Κ.Ν.Λ. Α', 413-415)</p> <p>Ακριτικό :«Ο Διενής» (ΚΚΛ Α', 13-15)</p> <p>Κλέφτικο: «Της νύχτας οι αρματολοί» (ΚΝΕΛ Α', 48-49)</p> <p>Παραλογή: «Του Νεκρού Αδελφού» (ΚΝΕΛ Α', 24-27)</p>
<p>5. Να αναγνωρίζουν στα ποιητικά κείμενα το ποιητικό υποκείμενο.</p>	<p>1. η «φωνή που μιλάει» (=ποιος είμαι ή τι είμαι εγώ που σας μιλώ) στα ποιητικά κείμενα</p> <p>α. το ποιητικό υποκείμενο μιλάει με το «εγώ» ή με το «εσύ»</p>	<p>Παραλογή: «Του Νεκρού Αδελφού» (ΚΝΕΛ Α', 24-27)</p> <p>Ανώνυμος, «Ρίμες αγάπης»: Λυρικά ερωτικά τραγούδια. Ενδεικτικά προτείνονται τα ποιήματα 3,</p>

	<p>β. το ποιητικό υποκείμενο μιλάει με το «εμείς» ή με το «εσείς» (λ.χ. η μετάβαση από το «εγώ» στο συλλογικό «εμείς»)</p> <p>γ. το ποιητικό υποκείμενο υποβάλλει την παρουσία ενός προσώπου/μιας περσόνας, μιας επινοημένης μορφής που απομένει να ανιχνευθεί.</p>	<p>17, 24, 64, 156 (ΚΚΛ Α', 80-92)</p> <p>Ανδρέας Κάλβος, «Ο Φιλόπατρις» (ΚΝΕΛ Α', 208-211)</p> <p>Δ. Σολωμός, «Ελεύθεροι Πολιορκημένοι»: «Στοχασμοί του ποιητή», Σχεδιάσμα Α', (ΚΝΕΛ Α', 225-227), Σχεδιάσμα Β', [Ο Απρίλης με τον Έρωτα], (ΚΝΕΛ Α', 229-230), Σχεδιάσμα Γ', 1 [Μητέρα μεγαλόψυχη], (ΚΝΕΛ Α', 240), 6 [Ο πειρασμός] (ΚΝΕΛ Α', 242)</p> <p>Β. Μιχαηλίδης, «Η 9^η Ιουλίου» (ΚΚΛ Α', 143-149)</p> <p>Κωστής Παλαμάς, <i>Ο Δωδεκάλογος του Γύφτου</i>. Από τον «Προφητικό Λόγο» (ΚΝΕΛ Α', 413-415)</p>
<p>6. Να κατανοούν τις σημασίες του ποιητικού λεξιλογίου και να αντιλαμβάνονται τον συγκινησιακό χαρακτήρα της ποίησης.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. η μεταφορική σημασία των λέξεων στα ποιήματα και η λειτουργία των λέξεων ως συμβόλων 2. το ποιητικό σύμβολο ως εμπλουτισμένο γλωσσικό σημείο με μεταφορικές σημασίες / συνδηλώσεις 3. η συγκινησιακή αλληλουχία των λέξεων από την οποία προκύπτει το «νόημα» ενός ποιήματος, η ποίηση ως έκφραση συναισθήματος και συγκίνησης 	<p>Δ. Σολωμός, «Ελεύθεροι Πολιορκημένοι»: Σχεδιάσμα Β', [Ο Απρίλης με τον Έρωτα], (ΚΝΕΛ Α', 229-230), Σχεδιάσμα Γ', 6 [Ο πειρασμός] (ΚΝΕΛ Α', 242) και «Ο Πόρφυρας» (ΚΝΕΛ Α', 254-256)</p> <p>Β. Μιχαηλίδης, «Η 9^η Ιουλίου» (ΚΚΛ Α', 143-149)</p> <p>Κωστής Παλαμάς, <i>Ο Δωδεκάλογος του Γύφτου</i>. Απόσπασμα από τον «Προφητικό Λόγο» (ΚΝΕΛ Α', 413-415)</p>
<p>7. Να αναγνωρίζουν τα βασικά σχήματα λόγου της ποιητικής γλώσσας και να κατανοούν τη λειτουργία τους.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. σημασιολογικά σχήματα λόγου: (μεταφορά, μετωνυμία, συνεκδοχή, παρομοίωση, ειρωνεία, αλληγορία, προσωποποίηση, υπερβολή) και 2. συντακτικά σχήματα λόγου: (ανακόλουθο, υπερβατό, χιαστό, κύκλος πρωθύστερο, παρήχηση, ομοιοτέλευτο, ομοιοκάταρκτο, επίταξη επιθέτου, επανάληψη, παραλληλία) 	<p>Όλα τα ποιήματα που προτείνονται στον προγραμματισμό.</p> <p>Για τα σχήματα λόγου, βλέπε αναλυτικά στο Συντακτικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας.</p>

<p>8. Να διακρίνουν τη συλλογικότητα στη λογοτεχνία «του εμείς» και την ατομικότητα στη λογοτεχνία «του εγώ».</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ποίηση: Ο <i>επικός-ηρωικός</i> χαρακτήρας της ποίησης «του εμείς» και ο <i>λυρικός</i> χαρακτήρας της ποίησης «του εγώ» 2. αφήγηση: Τα αντίστοιχα χαρακτηριστικά στην αφήγηση «του εμείς» και «του εγώ» 	<p>Αγ. Σικελιανός, «Ιερά Οδός» (ΚΝΕΛ Α', 469-474)</p> <p>Β. Μιχαηλίδης, «Η 9^η Ιουλίου» (ΚΚΛ Α', 143-149)</p> <p>Δ. Βικέλας, «Ο παπα-Νάρκισσος» (ΚΝΕΛ Α', 321-337 - μέρη Δ' έως Στ', 327-337) και <i>Λουκής Λάρας</i> (απόσπασμα), (ΚΝΕΛ Α', 316-320)</p> <p>Εμμανουήλ Ροΐδης, «Μονόλογος ευαισθήτου» (ΚΝΕΛ Α', 345-348)</p>
<p>9. Να αναγνωρίζουν βασικά είδη της έντεχνης πεζογραφίας (διήγημα, νουβέλα, μυθιστόρημα), καθώς και άλλα είδη αφηγήσεων.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. είδη πεζογραφικών κειμένων με βάση την εποχή που γράφτηκαν, τα ρεύματα από τα οποία επηρεάστηκαν, το θέμα και την πλοκή (ρομαντικό, ρεαλιστικό, νατουραλιστικό, ηθογραφικό, κοινωνικό, ιστορικό, «επιστημονικής φαντασίας», «εφηβικό, «αστυνομικό» διήγημα) 2. άλλα είδη αφηγήσεων: είδηση, χρονικά, μαρτυρίες, ημερολόγια, βιογραφικά είδη, με βάση τα εσωτερικά γνωρίσματα και την εποχή στην οποία γράφτηκαν 	<p>Δ. Βικέλας, «Ο παπα-Νάρκισσος» (ΚΝΕΛ Α', 321-337 - μέρη Δ' έως Στ', 327-337), <i>Λουκής Λάρας</i> (απόσπασμα), (ΚΝΕΛ Α', 316-320)</p> <p>Εμμανουήλ Ροΐδης, «Μονόλογος ευαισθήτου» (ΚΝΕΛ Α', 345-348)</p> <p>Διαθεματική προσέγγιση με το μάθημα της Έκφρασης Έκθεσης, όπου γίνεται αναφορά και σε άλλα είδη αφήγησης.</p>
<p>10. Να αναγνωρίζουν τη δομή και την πλοκή ενός αφηγήματος.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. επεισόδια ή σκηνές σε ένα αφηγηματικό κείμενο 2. η πλοκή δεν συμπίπτει πάντοτε με τη γραμμική εξέλιξη μιας ιστορίας (αναχρονίες, «παράλληλες» ιστορίες, εγκιβωτισμένες αφηγήσεις) 	<p>Όλα τα πεζά που προτείνονται στον προγραμματισμό.</p>
<p>11. Να κατανοούν τα βασικά στοιχεία του αφηγηματικού λόγου.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. τα γραμματικά πρόσωπα της αφηγηματικής γλώσσας: το <i>εγώ</i> του αφηγητή, το <i>εσύ</i> του αποδέκτη, το <i>πρόσωπο</i> για το οποίο γίνεται λόγος 2. τα «δομικά στοιχεία» του αφηγηματικού κόσμου: <i>ιστορία</i>, <i>πλοκή</i>, <i>επεισόδια</i> (της «δράσης»), <i>μοτίβα</i> που χαρακτηρίζουν το ποίον και τη δράση των ηρώων 	<p>Όλα τα πεζά που προτείνονται στον προγραμματισμό.</p>

<p>12. Να αναγνωρίζουν:</p> <ul style="list-style-type: none"> - τον τύπο του αφηγητή (=το πρόσωπο που αφηγείται την ιστορία) - τη συμμετοχή του ή μη στην ιστορία που αφηγείται και - το ρηματικό πρόσωπο στο οποίο γίνεται η αφήγηση - να κατανοούν τη λειτουργική σημασία των πιο πάνω στο αφήγημα 	<ol style="list-style-type: none"> 1. εξωδιηγητικός (=αφηγείται την κύρια ιστορία), ενδοδιηγητικός (=αφηγείται μια εγκιβωτισμένη ιστορία μέσα στην κύρια ιστορία) 2. ετεροδιηγητικός (=δεν συμμετέχει στα όσα αφηγείται), ομοδιηγητικός (=συμμετέχει στην αφήγησή του), αυτοδιηγητικός (=είναι ο ίδιος πρωταγωνιστής της αφηγούμενης ιστορίας) 3. πρωτοπρόσωπη, δευτεροπρόσωπη, τριτοπρόσωπη αφήγηση 	<p>Δ. Βικέλας, «Ο παπα-Νάρκισσος» (ΚΝΕΛ Α', 321-337 - μέρη Δ' έως Στ', 327-337) και Λουκής Λάρας (απόσπασμα), (ΚΝΕΛ Α', 316-320)</p> <p>Εμμανουήλ Ροΐδης, «Μονόλογος ευαισθήτου» (ΚΝΕΛ Α', 345-348)</p>
<p>13. Να αναγνωρίζουν τους αφηγηματικούς τρόπους σε ένα αφηγηματικό κείμενο.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. αφήγηση, διάλογος, περιγραφή, σχόλιο, ελεύθερος πλάγιος λόγος 	<p>Δ. Βικέλας, Λουκής Λάρας (απόσπασμα), (ΚΝΕΛ Α', 316-320)</p> <p>Εμμανουήλ Ροΐδης, «Μονόλογος ευαισθήτου» (ΚΝΕΛ Α', 345-348)</p>
<p>14. Να διακρίνουν τις βασικές λειτουργίες:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ποιος «βλέπει» - ποιος «μιλάει» - τι «λέει» - πώς το «λέει» <p>και να είναι σε θέση να διακρίνουν τους κύριους τρόπους εστίασης σε ένα αφηγηματικό κείμενο.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. εστίαση (ποιος «βλέπει»: ο αφηγητής ή τα πρόσωπα) και συναφείς τρόποι εστίασης: «μηδενική» εστίαση (παντογνώστης αφηγητής, ο αφηγητής γνωρίζει περισσότερα από τους ήρωες), «εσωτερική» εστίαση (ο αφηγητής είναι πρόσωπο ή πρόσωπα του κειμένου με περιορισμένη γνώση), εξωτερική εστίαση (ο αφηγητής λέει/γνωρίζει λιγότερα απ' όσα ξέρουν οι ήρωες, λ.χ. αστυνομικό μυθιστόρημα) 2. φωνή (ποιος «μιλάει»: ο αφηγητής ή τα πρόσωπα) και τρόποι απόδοσης του λόγου: ευθύς λόγος, πλάγιος λόγος, ελεύθερος πλάγιος λόγος (ο λόγος του προσώπου ακούγεται μέσω του αφηγητή) 	<p>Δ. Βικέλας, «Ο παπα-Νάρκισσος» (ΚΝΕΛ Α', 321-337 - μέρη Δ' έως Στ', 327-337) και Λουκής Λάρας (απόσπασμα), (ΚΝΕΛ Α', 316-320)</p> <p>Εμμανουήλ Ροΐδης, «Μονόλογος ευαισθήτου» (ΚΝΕΛ Α', 345-348)</p>
<p>15. Να κατανοούν τη λειτουργία του χρόνου στην αφήγηση.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. «χρόνος της ιστορίας» - «χρόνος της αφήγησης» 2. αφηγηματικές τεχνικές που συνδέονται με τον χρόνο ή «τη δράση» (επιτάχυνση, επιβράδυνση, επαναληπτικότητα) ή «την 	<p>Δ. Βικέλας, «Ο παπα-Νάρκισσος» (ΚΝΕΛ Α', 321-337 - μέρη Δ' έως Στ', 327-337) και Λουκής Λάρας (απόσπασμα) (ΚΝΕΛ Α', 316-320)</p> <p>Εμμανουήλ Ροΐδης, «Μονόλογος ευαισθήτου»</p>

	<p>τάξη της αφήγησης»: αναχρονίες (=αναλήψεις-flashback, προλήψεις-flashforward, «πάγωμα» του χρόνου)</p> <p>3. η σημασία των αναχρονιών σε ένα αφήγημα και του γεγονότος ότι ο αφηγηματικός «χρόνος» δεν είναι πάντοτε γραμμικός</p>	(ΚΝΕΛ Α', 345-348)
<p>16. Να εντοπίζουν στα κείμενα κώδικες αμφισημίας, όπως η παρωδία, η σάτιρα, η ειρωνεία, και να διακρίνουν με ποιον τρόπο ανατρέπουν το έκδηλο νόημα του κειμένου.</p>	<p>1. παρωδία (προϋποθέτει ένα λογοτεχνικό πρότυπο), σάτιρα (είναι συνήθως «επικαιρική» και μπορεί να έχει σαφή κοινωνική αιχμή), ειρωνεία (έχει διττή όψη, καθώς αποκαλύπτει την αντίθεση ανάμεσα στο είναι και το φαίνεσθαι, στα λόγια και τα έργα, στο πρόσωπο και το προσωπίο)</p> <p>2. οι πιο πάνω τρόποι σε λογοτεχνικά κείμενα όχι κατ' ανάγκη «χιουμοριστικά»</p> <p>3. άλλες εξωλογοτεχνικές μορφές έκφρασης του κωμικού (εικαστικές τέχνες, θέατρο, μουσική, γκράφιτι)</p>	Εμμανουήλ Ροΐδης, «Μονόλογος ευαισθήτου» (ΚΝΕΛ Α', 345-348)
<p>17. Να κατανοούν τους τρόπους με τους οποίους τα ιστορικά γεγονότα επιδρούν στη ζωή των ανθρώπων, διαμορφώνοντας την ατομική/συλλογική συνείδησή τους.</p>	<p>1. το ιστορικό πλαίσιο των λογοτεχνικών έργων: χρόνος, χώρος, ιστορικά γεγονότα, χαρακτήρες, οπτική γωνία</p> <p>2. η επίδραση που ασκούν οι ιστορικές εξελίξεις στις πράξεις, τα αισθήματα και τις αντιδράσεις των ηρώων</p>	<p>Β. Μιχαηλίδης, «Η 9η Ιουλίου» (ΚΚΛ Α', 143-149)</p> <p>Δ. Βικέλας, Λουκής Λάρας (απόσπασμα), (ΚΝΕΛ Α', 316-320)</p> <p>Δ. Σολωμός, «Ελεύθεροι Πολιορκημένοι»: «Στοχασμοί του ποιητή», Σχεδιάσμα Α', (ΚΝΕΛ Α', 225-227), Σχεδιάσμα Β', [Ο Απρίλης με τον Έρωτα], (ΚΝΕΛ Α', 229-230), Σχεδιάσμα Γ', 1 [Μητέρα μεγαλόψυχη], (ΚΝΕΛ Α', 240), 6 [Ο πειρασμός] (ΚΝΕΛ Α', 242)</p>
<p>18. Να κατανοούν τις διαφορές και τις ομοιότητες του λόγου της Ιστορίας από τον λόγο της Λογοτεχνίας.</p>	<p>1. οι γνώσεις και πληροφορίες που μας παρέχει ένα λογοτεχνικό έργο και οι αντίστοιχες από βιβλία ιστορίας ή άλλες πηγές</p> <p>2. οι τρόποι της λογοτεχνικής μετάπλασης της ιστορικής ύλης</p>	<p>Ανδρέας Κάλβος, «Ο Φιλόπατρις» (ΚΝΕΛ Α', 208-211)</p> <p>Κωστής Παλαμάς, <i>Ο Δωδεκάλογος του Γύφτου</i>. Απόσπασμα από τον «Προφητικό Λόγο» (ΚΝΕΛ Α', 413-415)</p>

<p>19. Να επισημαίνουν τους τρόπους με τους οποίους εκφράζεται το κωμικό στοιχείο στη λογοτεχνία και να αντιλαμβάνονται πώς υπονομεύει ή/και ανατρέπει τη συμβατική όψη των πραγμάτων.</p>	<p>1. τρόποι έκφρασης του κωμικού στοιχείου στη λογοτεχνία (λογοπαίγνια, διφορούμενα μηνύματα, παρηγήσεις, επαναλήψεις, άλλα γλωσσικά παιχνίδια) και η λειτουργία τους</p>	<p>Εμμανουήλ Ροΐδης, «Μονόλογος ευαισθήτου» (ΚΝΕΛ Α΄, 345-348)</p> <p>Εντοπισμός κωμικών στοιχείων στα κείμενα που προτείνονται στον Προγραμματισμό.</p>
--	--	--

Γενικοί δείκτες για το μάθημα της Λογοτεχνίας στο Λύκειο

Λογοτεχνικός γραμματισμός

<p>Μαθησιακά Αποτελέσματα Δείκτες Επιτυχίας Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση:</p>	<p>Δείκτες Επάρκειας Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις/Αξίες</p>	<p>Δειγματικές Δραστηριότητες Εφαρμογή σε κείμενα που προτείνονται στον Προγραμματισμό</p>
<p>20. Να κατακτήσουν βασικούς όρους της Θεωρίας της Λογοτεχνίας και να είναι σε θέση να τους χρησιμοποιούν για την προσέγγιση των λογοτεχνικών κειμένων.</p>	<p>1. Βασικοί όροι θεωρίας της Λογοτεχνίας, όπως αυτοί δίνονται πιο πάνω για τη μελέτη πεζών και ποιητικών κειμένων</p>	<p>Επισημάνση: Τα στοιχεία της Θεωρίας της Λογοτεχνίας χρησιμοποιούνται ως εργαλεία για το «ξεκλείδωμα» των κειμένων και για την κατάκτηση σημαντικών γνώσεων και δεξιοτήτων λογοτεχνικού γραμματισμού, με απώτερο στόχο τη διαμόρφωση ενός επαρκούς αναγνώστη της Λογοτεχνίας, που θα απολαμβάνει αισθητικά τα λογοτεχνικά κείμενα και θα είναι σε θέση να τα ερμηνεύει και να ασκεί κριτική πάνω σε αυτά.</p>
<p>21. Να διακρίνουν ένα λογοτεχνικό κείμενο από άλλες μορφές/είδη λόγου και καλλιτεχνικής έκφρασης και να αντιλαμβάνονται ότι η λογοτεχνία είναι μια ιδιαίτερη «γλώσσα» με διαφορετικά επίπεδα σημασίας.</p>	<p>1. Ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα σε λογοτεχνικά κείμενα και σε άλλα είδη κειμένων (δημοσιογραφικά κείμενα, ταξιδιωτικοί οδηγοί, κόμικς, λευκώματα, προσωπικό ημερολόγιο κ.ά.)</p>	<p>Η δραστηριότητα αυτή μπορεί να γίνει διαθεματικά με το μάθημα της Έκφρασης Έκθεσης στο πλαίσιο του μαθήματος των Νέων Ελληνικών, στο οποίο οι μαθητές μελετούν και άλλα κειμενικά είδη, αλλά και σε άλλα μαθήματα: Ιστορία, Φυσική, Μαθηματικά κ.ά.</p>
<p>22. Να αναπτύξουν το αισθητικό και γλωσσικό τους κριτήριο, καθώς και συνδυαστική</p>	<p>1. ομοιότητες και διαφορές του «κώδικα» της λογοτεχνίας με άλλους σημειωτικούς κώδικες (εικαστικές τέχνες, μουσική,</p>	<p>Ακρόαση μελοποιημένων ποιημάτων, παρακολούθηση κινηματογραφικών ταινιών που βασίζονται σε λογοτεχνικά έργα ή πραγματεύονται</p>

κριτική σκέψη.	θέατρο, κινηματογράφος)	θέματα παρόμοια με αυτά των λογοτεχνικών κειμένων, μελέτη εικαστικών έργων.
<p>23. Να ερμηνεύουν τα λογοτεχνικά κείμενα σε διακειμενική και διαθεματική προοπτική και να αντιλαμβάνονται τη λογοτεχνία στη συνάφειά της με άλλες μορφές έκφρασης ως αισθητικό και πολιτισμικό φαινόμενο.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. η «συνομιλία» των λογοτεχνικών κειμένων όχι μόνο μεταξύ τους (διακειμενικότητα), αλλά και με άλλες μορφές τέχνης (διαθεματικότητα) 2. γνώσεις από άλλα γνωστικά αντικείμενα (π.χ. την Ιστορία) για το ξεκλείδωμα των κειμένων 	<p>Δειγματική διακειμενική και διαθεματική δραστηριότητα:</p> <p>Β. Μιχαηλίδης, «Η 9^η Ιουλίου» (ΚΚΛ Α', 143-149) - Πίνακας του Γιώργου Μαυρογένη, «9^η Ιουλίου 1821», - Μελοποίηση του ποιήματος από τον Λάρκο Λάρκου, Θεατρική/τηλεοπτική μεταφορά από το Θ.Ε.Π.Α.Κ, Λευκωσία, 2001.</p> <p>Επίσης μελοποιημένα χωρία του <i>Ερωτόκριτου</i>/Μελοποίηση των <i>Ελεύθερων Πολιορκημένων</i> /Θεατρική μεταφορά της <i>Θυσίας του Αβραάμ</i> και παραπομπή στο σχετικό χωρίο της <i>Παλαιάς Διαθήκης Γένεσις</i>. Κεφ 22, 1-19.</p>
<p>24. Να κατανοούν την ιστορικότητα των λογοτεχνικών κειμένων και των ιδεών, οι οποίες αποτυπώνονται σε αυτά.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. το ιστορικό και γραμματολογικό πλαίσιο των λογοτεχνικών κειμένων 2. τρόποι με τους οποίους η εποχή στην οποία δημιουργούνται τα λογοτεχνικά επηρεάζει τη μορφή και το περιεχόμενό τους 	<p>«Της νύχτας οι αρματολοί» (ΚΝΕΛ Α', 48-49)</p> <p>Δ. Σολωμός, «Ελεύθεροι Πολιορκημένοι»: «Στοχασμοί του ποιητή», Σχεδιάσμα Α', (ΚΝΕΛ Α', 225-227), Σχεδιάσμα Β', [Ο Απρίλης με τον Έρωτα], (ΚΝΕΛ Α', 229-230), Σχεδιάσμα Γ', 1 [Μητέρα μεγαλόψυχη], (ΚΝΕΛ Α', 240), 6 [Ο πειρασμός] (ΚΝΕΛ Α', 242)</p> <p>Ανδρέας Κάλβος, «Ο Φιλόπατρις» (ΚΝΕΛ Α', 208-211)</p> <p>Δ. Βικέλας, Λουκής Λάρας (απόσπασμα), (ΚΝΕΛ Α', 316-320)</p> <p>Β. Μιχαηλίδης, «Η 9^η Ιουλίου» (ΚΚΛ Α', 143-149)</p>
<p>25. Να αντιλαμβάνονται τη σχέση λογοτεχνικής μορφής και περιεχομένου.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. γλωσσικά και υφολογικά γνωρίσματα, καθώς και τεχνικές στα ποιητικά, θεατρικά κείμενα, όπως και στα κείμενα πεζογραφίας 2. η νοηματική και αισθητική λειτουργία των πιο πάνω στοιχείων σε συνάρτηση με το περιεχόμενο των λογοτεχνικών κειμένων 	<p>Όλα τα κείμενα που προτείνονται στον Προγραμματισμό</p>

<p>26. Να αντιλαμβάνονται τη διαλεκτική σχέση της κυπριακής λογοτεχνίας με την ευρύτερη νεοελληνική λογοτεχνία, την ευρωπαϊκή και την παγκόσμια.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. συνανάγνωση κειμένων ελλήνων λογοτεχνών με κείμενα της ευρωπαϊκής και παγκόσμιας λογοτεχνίας 2. παραλληλισμός των γνωρισμάτων της κοινωνίας της Κύπρου, όπως αποτυπώνονται στα λογοτεχνικά κείμενα, με εκείνα άλλων σύγχρονων κοινωνιών 3. ερμηνεία των κειμένων της κυπριακής λογοτεχνίας με βάση τα ιδιαίτερα γεωφυσικά, ανθρωπολογικά, ιστορικά δεδομένα του νησιού 	<p>Ανώνυμος, «Ρίμες αγάπης»: Λυρικά ερωτικά τραγούδια. Ενδεικτικά προτείνονται για συστηματική διδασκαλία τα ποιήματα 3, 17, 24, 64, 156 (ΚΚΛ Α', 80-92) με έμφαση στη δυτική επίδραση.</p> <p>Β. Μιχαηλίδης, «Η 9η Ιουλίου» (ΚΚΛ Α', 143-149)</p> <p>Δ. Σολωμός, «Ελεύθεροι Πολιορκημένοι»: «Στοχασμοί του ποιητή», Σχεδιάσμα Α', (ΚΝΕΛ Α', 225-227), Σχεδιάσμα Β', [Ο Απρίλης με τον Έρωτα], (ΚΝΕΛ Α', 229-230), Σχεδιάσμα Γ', 1 [Μητέρα μεγαλόψυχη], (ΚΝΕΛ Α', 240), 6 [Ο πειρασμός] (ΚΝΕΛ Α', 242)</p> <p>Δ. Βικέλας, Λουκής Λάρας (απόσπασμα), (ΚΝΕΛ Α', 316-320)</p> <p>Εισήγηση: Να γίνει συνανάγνωση/συνεξέταση του «Ο Διενής» (ΚΚΛ Α', 13-15) με το λόγιο ακριτικό έπος, «Το έπος του Διγενή Ακρίτα» ή «Βασίλειος Διγενής Ακρίτας» και με το ποίημα του Κωστή Παλαμά, «Ο Διγενής και ο Χάροντας» από τη συλλογή <i>Ύαμβοι και Ανάπαιστοι</i>.</p>
<p>27. Να αναπτύξουν κριτική φιλιανγνωστική στάση και να είναι ικανοί να:</p> <ul style="list-style-type: none"> - πραγματοποιούν βιβλιοπαρουσιάσεις στο πλαίσιο της λέσχης ανάγνωσης στην τάξη - συμμετέχουν σε λογοτεχνικά ιστολόγια και άλλες δημιουργικές δραστηριότητες. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. μελέτη βιβλιοπαρουσιάσεων έντυπων και ηλεκτρονικών λογοτεχνικών περιοδικών και εφημερίδων 2. επιλογή βιβλίων με αισθητικά και λογοτεχνικά κριτήρια με αξιοποίηση της σχολικής, δημοτικής ή άλλων βιβλιοθηκών 3. καθοδήγηση για μελέτη ενός ολοκληρωμένου λογοτεχνικού έργου 4. εμπλοκή και συμμετοχή σε λογοτεχνικές και άλλες καλλιτεχνικές δραστηριότητες που σχετίζονται με τη λογοτεχνία 	<p>Προσέγγιση του βασικού λογοτεχνικού κειμένου που προτείνεται για μελέτη, καθώς και των εναλλακτικών προτάσεων για τη λέσχη ανάγνωσης</p>
<p>28. Να ασκηθούν στη δημιουργική γραφή αξιολογώντας το αισθητικό αποτέλεσμα με συγκεκριμένα</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. σύνθεση στίχων, κατά το πρότυπο των δημοτικών τραγουδιών, της έμμετρης και της μοντέρνας ποίησης 2. συγγραφή διηγημάτων με βάση τα τυπικά 	<p>Επιλογή δραστηριοτήτων από το εγχειρίδιο <i>Δημιουργική γραφή, Οδηγός πλεύσεως</i>, Υ.Π.Π., Π.Ι., Υ.Α.Π., 2012 και ηλεκτρονικά http://www.schools.ac.cy/eyliko/mesi/Themata/logo</p>

<p>κριτήρια: αντιστοιχία με τις συμβάσεις των λογοτεχνικών ειδών και βαθμός πρωτοτυπίας.</p>	<p>γνωρίσματα του είδους</p> <p>3. μεταγραφή μιας ιστορίας σε ποίημα και αντίστροφα, με τήρηση των συμβάσεων των λογοτεχνικών ειδών</p> <p>4. συμμετοχή σε μαθητικούς λογοτεχνικούς διαγωνισμούς</p>	<p>technia/vivlia_anaforas.html</p> <p>Χρήση ηλεκτρονικών εφαρμογών που σχετίζονται με τη δημιουργική γραφή</p>
---	--	---

Το αξιακό περιεχόμενο του μαθήματος της Λογοτεχνίας

<p>Μαθησιακά Αποτελέσματα Δείκτες Επιτυχίας Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση:</p>	<p>Δείκτες Επάρκειας Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις/Αξίες</p>	<p>Δειγματικές Δραστηριότητες Εφαρμογή σε κείμενα που προτείνονται στον Προγραμματισμό</p>
<p>29. Να ευαισθητοποιούνται απέναντι στην πολιτισμική τους κληρονομιά και στα στοιχεία που συνθέτουν την εθνική τους ταυτότητα.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. οι πολιτισμικές ιδιαιτερότητες του κόσμου της Κύπρου 2. ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στις παραδόσεις του ελληνικού κόσμου και στις παραδόσεις άλλων λαών 	<p>Οι Δείκτες Επιτυχίας που αναφέρονται στο αξιακό περιεχόμενο μπορούν να επιτευχθούν και μέσα από τη διακειμενική προσέγγιση των κειμένων που προτείνονται στον προγραμματισμό, τη διαθεματική προσέγγιση της λογοτεχνίας με άλλα μαθήματα (Ιστορία, Πολιτική Αγωγή, Έκφραση Έκθεση) και την ανάδειξη της σχέσης της λογοτεχνίας με άλλες μορφές τέχνης.</p>
<p>30. Να ευαισθητοποιούνται απέναντι σε κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά κ.ά. προβλήματα, παλαιότερα και σύγχρονα.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. τα κοινωνικο-ιστορικά προβλήματα που προσεγγίζουν τα λογοτεχνικά κείμενα 2. η σχέση του ανθρώπου με την κοινωνία και την ιστορία και ο τρόπος με τον οποίο αυτά επηρεάζουν τον άνθρωπο 3. σύγχρονα πολιτικά, οικονομικά, οικολογικά προβλήματα και οι επιπτώσεις τους στην ποιότητα ζωής του ανθρώπου 	<p style="text-align: center;">ό.π.</p>

<p>31. Να κατανοούν μέσα από τη λογοτεχνία τους τρόπους με τους οποίους διαμορφώνονται οι σχέσεις των ανθρώπων.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. οι ανθρωπίνι χαρακτήρες μέσα από λογοτεχνικά κείμενα σε διαφορετικές εποχές και κοινωνικά περιβάλλοντα 2. οι σχέσεις ανάμεσα στους κατέχοντες δύναμη (πολιτική, οικονομική) και τους αδύναμους 3. οι σχέσεις ανάμεσα στα δύο φύλα 4. οι σχέσεις ανάμεσα στα παιδιά και τους ενήλικες και η «κρίση της εφηβείας» στον δρόμο προς την ενηλικίωση 5. θετικές και αρνητικές στάσεις που διέπουν τις ανθρώπινες σχέσεις: αγάπη, έρωτας, αλληλεγγύη, σεβασμός, επιβολή, βία, διακρίσεις, αλλοτρίωση, μοναξιά, περιθωριοποίηση 	<p>ό.π.</p>
<p>32. Να αναπτύξουν συνείδηση ενεργού δημοκρατικού πολίτη</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. το περιεχόμενο και η ιστορικότητα θεμελιωδών αξιών και δικαιωμάτων του ανθρώπου (ελευθερία, ειρήνη, δικαιοσύνη, ισότητα), με απώτερο στόχο τη διαμόρφωση -μέσα από τη μελέτη των λογοτεχνικών κειμένων- μιας κοινωνικά υπεύθυνης στάσης και αγωνιστικής συμπεριφοράς για ζητήματα που αφορούν σε θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και οικουμενικές αξίες. 	<p>ό.π.</p>

Δείκτες Επιτυχίας και Δείκτες Επάρκειας

Λογοτεχνία Β' Λυκείου Κοινού Κορμού

Ομάδα Λογοτεχνίας:

Δρ Νίκος Ορφανίδης, Ακαδημαϊκός Επόπτης

Δρ Λεωνίδας Γαλάζης, Σύνδεσμος Ε.Μ.Ε. Φιλολογικών

Σπύρος Αντωνέλλος, Ε.Μ.Ε. Φιλολογικών – Θεατρολογίας

Σωτηρία Παπαμαργαρίτη, Σύμβουλος Φιλολογικών Μαθημάτων Υ.Π.Π.

Δρ Κάκια Παπακυριακού, Φιλόλογος, Α.Π. Λογοτεχνίας

Μαρία Παπαλεοντίου, Φιλόλογος, Π.Ι.

Γιώργος Καλοζώης, Φιλόλογος

Λογοτεχνία Β' Λυκείου Κοινού Κορμού

Δείκτες Επιτυχίας και Δείκτες Επάρκειας

Εισαγωγικές διευκρινίσεις:

1. Στην πρώτη στήλη δηλώνεται ο γενικός Δείκτης Επιτυχίας.
2. Στη δεύτερη στήλη δηλώνονται οι επιμέρους Δείκτες Επάρκειας, οι οποίοι μπορεί να είναι περισσότεροι από ένα και γι' αυτό διαχωρίζονται σε σημεία.
3. Στην τρίτη στήλη προτείνονται κείμενα στα οποία μπορούν να εφαρμοστούν οι Δείκτες Επάρκειας. Τα κείμενα που προτείνονται είναι πολλαπλής λειτουργικότητας και μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε πολλούς δείκτες. Ο εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να επιλέξει, βάσει κριτηρίων, τα λογοτεχνικά κείμενα που ανταποκρίνονται στις διδακτικές του ανάγκες για τη διδασκαλία των δεικτών ή για τον καθορισμό των δεικτών στους οποίους θα δοθεί μεγαλύτερη έμφαση, κατά τη διδασκαλία συγκεκριμένων κειμένων. Οι επιλογές αυτές δεν εξαντλούνται με τα κείμενα που αναφέρονται εδώ (προτείνονται ενδεικτικά ορισμένα κείμενα από τον Προγραμματισμό), και δεν είναι απαραίτητο να εξαντλούνται στο πλαίσιο των σχολικών εγχειριδίων, αλλά μπορούν να εμπλουτίζονται και με κείμενα που δεν συμπεριλαμβάνονται σε αυτά, στο πλαίσιο της χρήσης του πολλαπλού βιβλίου και της αξιοποίησης της ηλεκτρονικής τεχνολογίας.
4. Στην τρίτη στήλη προτείνονται, επίσης, δραστηριότητες σχετικές με τους δείκτες και γίνονται ορισμένες διευκρινιστικές επισημάνσεις.

Λογοτεχνικός γραμματισμός

Μαθησιακά Αποτελέσματα Δείκτες Επιτυχίας Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση:	Δείκτες Επάρκειας Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις/Αξίες	Δειγματικές Δραστηριότητες Εφαρμογή σε κείμενα που προτείνονται στον προγραμματισμό
1. Να αναγνωρίζουν τα βασικά «γένη» της λογοτεχνίας (ποίηση / αφήγηση-έπος / δράμα) και τα κειμενικά είδη (είδη ποιημάτων – αφηγηματικών κειμένων– θεατρικών έργων).	2. το είδος ενός λογοτεχνικού κειμένου και τα εσωτερικά στοιχεία του: <ul style="list-style-type: none">- ποίηση: κείμενα σε στίχο, ομοιοκαταληξία, χωρισμός σε στροφές- αφήγηση: διηγήσεις σε πεζό ή έμμετρο λόγο, χωρισμός σε κεφάλαια ή σκηνές (έπος, μυθιστόρημα, διήγημα)- δράμα / θέατρο: κείμενα για ανάγνωση ή / και σκηνική αναπαράσταση: παρουσίαση των στοιχείων που είναι ο λόγος, η πράξη, τα πρόσωπα, ο χώρος και ο χρόνος	Κ. Γ. Καρυωτάκης, «[Είμαστε κάτι...]», ΚΝΕΛ Β', 178-179 Γεώργιος Βιζυηνός, «Μοσκόβ Σελήμ», ΚΝΕΛ Β', 27-41 Αναφορά στον <i>Ερωτόκριτο</i> και στη <i>Θυσία του Αβραάμ</i> που διδάχτηκαν στην Α' Λυκείου. Να επισημανθεί ότι υπάρχουν και μικτά είδη, όπως ο <i>Ερωτόκριτος</i> .

<p>2. Να γνωρίσουν τους σημαντικότερους σταθμούς της Ιστορίας της ελληνικής, ευρωπαϊκής και παγκόσμιας Λογοτεχνίας.</p>	<p>1. σημαντικά λογοτεχνικά έργα από την ελληνική και μεταφρασμένη λογοτεχνία του 20^{ου} αιώνα</p>	<p>Τα λογοτεχνικά κείμενα που προτείνονται στον προγραμματισμό και όσα προτείνονται για συνανάγνωση/συνεξέταση και διακειμενική προσέγγιση.</p>
<p>3. Να κατανοούν, μέσα στο γραμματολογικό τους πλαίσιο, τη λογοτεχνική παραγωγή / τα λογοτεχνικά ρεύματα του 20^{ου} αιώνα (πεζογραφία, ρεαλισμός, ηθογραφία, συμβολισμός, «παρακμιακό» στοιχείο στην ποίηση, μοντερνιστικά ρεύματα, μεταπολεμική λογοτεχνία).</p>	<p>1. σημαντικά λογοτεχνικά έργα, αντιπροσωπευτικά των λογοτεχνικών τάσεων και ρευμάτων, από την ελληνική και μεταφρασμένη λογοτεχνία του 20^{ου} αιώνα και εμβάθυνση στα πιο πάνω.</p>	<p>ό.π.</p>
<p>4. Να διακρίνουν τα βασικά μορφικά χαρακτηριστικά της επώνυμης παραδοσιακής ποίησης και να τα διαχωρίζουν από την ανώνυμη δημοτική.</p>	<p>1. γνώρισμα της επώνυμης παραδοσιακής ποίησης: ποικιλία αριθμού συλλαβών και μετρικών επιλογών (ιαμβικός, τροχαϊκός, αναπαιστικός, μεσοτονικός), («ασύμμετρη» ποιητική σύνταξη (υπερβατό, επίταξη επιθέτου, διασκελισμός, κλονισμός ή άρση τομής)</p> <p>2. γνώρισμα της δημοτικής ποίησης: ύπαρξη ισοσύλλαβων στίχων, κυριαρχία του ιαμβικού δεκαπεντασύλλαβου, απουσία ομοιοκαταληξίας, κανόνας της «ισομετρίας» (συμμετρία μορφής και περιεχομένου, δηλαδή η ολοκλήρωση του νοήματος σε έναν ή το πολύ δύο στίχους), εκφραστικά μέσα / σχήματα λόγου τυπικά στην ανώνυμη δημοτική ποίηση (προσωποποίηση, σχήμα «του αδυνάτου», σχήμα των τριών, άσκοπα ερωτήματα, χιαστό σχήμα, επανάληψη)</p>	<p>Ναπολέον Λαπαθιώτης, «Νυχτερινό», ΚΝΕΛ Β', 176 Νίκος Καββαδίας, «Πούσι», ΚΝΕΛ Β', 242-243 Κ. Γ. Καρυωτάκης, «Μπαλάντα στους άδοξους ποιητές των αιώνων», ΚΝΕΛ Β', 182-184</p> <p>Σύγκριση με τα δημοτικά τραγούδια που διδάχτηκαν στην Α' Λυκείου και τα άλλα ποιήματα της επώνυμης παραδοσιακής ποίησης: Σολωμός, Κάλβος, Παλαμάς, Βάρναλης.</p>

<p>5. Να διακρίνουν την παραδοσιακή έμμετρη ποίηση από τη μοντέρνα ποίηση σε επίπεδο μορφής και εκφραστικών τρόπων.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • παραδοσιακά και μοντέρνα (νεωτερικά) ποιήματα, εντοπισμός βασικών διαφορών: <ol style="list-style-type: none"> 1. παραδοσιακή έμμετρη ποίηση: ύπαρξη μέτρου, χωρισμός σε στροφές, καθορισμένος αριθμός συλλαβών, ομοιοκαταληξία, λογική ή έλλογη αλληλουχία (=το ποιητικό σύμβολο είναι κατανοητό καθώς αναφέρεται στον αισθητό κόσμο των φυσικών αντικειμένων λ.χ. δημοτική ποίηση ή στον εσωτερικό κόσμο του υποκειμένου λ.χ. ρομαντισμός, συμβολισμός) 2. μοντέρνα ποίηση: ελεύθερος στίχος, δραματικότητα, άλογη συστοιχία (=σκοτεινότητα, το ποιητικό σύμβολο είναι δυσνόητο) κ.ά. 	<p>Ναπολέον Λαπαθιώτης, «Νυχτερινό», ΚΝΕΛ Β', 176</p> <p>Νίκος Καββαδίας, «Πούσι», ΚΝΕΛ Β', 242-243</p> <p>Κ. Γ. Καρυωτάκης, «Μπαλάντα στους άδοξους ποιητές των αιώνων», ΚΝΕΛ Β', 182-184</p> <p>Νικηφόρος Βρεττάκος, «Δυο μητέρες νομίζουν πως είναι μόνες στον κόσμο», ΚΝΕΛ Β', 264</p> <p>Νίκος Εγγονόπουλος, «Νέα περί του θανάτου...», ΚΝΕΛ Β', 244-245</p> <p>Μίλτος Σαχτούρης, «Αποκριά», ΚΝΕΛ Γ', 22-23</p> <p>Αντρέας Εμπειρικός, [Τρία αποσπάσματα], «Ηχώ», ΚΝΕΛ Β', 226-227</p>
<p>6. Να αναγνωρίζουν στα ποιητικά κείμενα το ποιητικό υποκείμενο.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. η «φωνή που μιλάει» (=ποιος είμαι ή τι είμαι εγώ που σας μιλώ) στα ποιητικά κείμενα: <ol style="list-style-type: none"> α. το ποιητικό υποκείμενο μιλάει με το «εγώ» ή με το «εσύ» (λ.χ. η μελαγχολική ποίηση των νεορομαντικών και νεοσυμβολιστών ποιητών του μεσοπολέμου) β. το ποιητικό υποκείμενο μιλάει με το «εμείς» ή με το «εσείς» (λ.χ. η μετάβαση από το «εγώ» στο συλλογικό «εμείς») γ. το ποιητικό υποκείμενο υποβάλλει την παρουσία μιας περσόνας, μιας επινοημένης μορφής που μένει να ανιχνευθεί 	<p>Τέλλος Άγρας, «Αμάξι στη βροχή», ΚΝΕΛ Β', 188-189</p> <p>Μαρία Πολυδούρη, «Κοντά σου», ΚΝΕΛ Β' 192</p> <p>Τεύκρος Ανθίας, «Επίλογος», ΚΚΛ Β', 45</p> <p>Θοδόσης Περίδης, <i>Κυπριακή Συμφωνία</i>, ΚΚΛ Β', 51-53</p> <p>Μάνος Κράλης, «Γεύση θανάτου», ΚΚΛ Β', 65</p> <p>Μιχάλης Πασιαρδής, «Εσύ δε λες τίποτα», ΚΚΛ Β', 292-293</p> <p>Ανδρέας Παστελλάς, «Ο Φρύνιχος στην Αθήνα το καλοκαίρι του 1974», ΚΚΛ Β', 263</p> <p>Ντίνα Κατσούρη, «Προς αναγνώστη (1)», ΚΚΛ Β', 324</p>

<p>7. Να κατανοούν τη σημασία του ποιητικού λεξιλογίου και να αντιλαμβάνονται τον συγκινησιακό χαρακτήρα της ποίησης.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. η μεταφορική σημασία των λέξεων στα ποιήματα και η λειτουργία των λέξεων ως συμβόλων 2. το ποιητικό σύμβολο ως εμπλουτισμένο γλωσσικό σημείο με μεταφορικές σημασίες / συνδηλώσεις (πέρα από την κυριολεκτική, λ.χ. ο Οδυσσέας, η Ελένη, τα τείχη) 3. η συγκινησιακή αλληλουχία των λέξεων από την οποία προκύπτει το «νόημα» ενός ποιήματος, η ποίηση ως έκφραση συναισθήματος και συγκίνησης 	<p>Νικηφόρος Βρεττάκος, «Της Σπάρτης οι πορτοκαλιές», ΚΝΕΛ Β', 263 Μαρία Πολυδούρη, «Κοντά σου», ΚΝΕΛ Β', 192 Τάσος Λειβαδίτης, «Ο μουσικός», ΑΝΠ Γ', 297-298 Κ. Γ. Καρυωτάκης, «Στο άγαλμα της Ελευθερίας που φωτίζει τον κόσμο», ΚΝΕΛ Β', 178-179 Γιώργος Σεφέρης, «Άρνηση», «Fog», «Ρίμα» Κώστας Βασιλείου, «Ο Αισχύλος και ο Γιάννης», ΚΚΛ Β', 270 Γιώργος Παυλόπουλος, «Το άγαλμα κι ο τεχνίτης», ΚΝΕΛ Γ', 50-52 Ανδρέα Χριστοφίδη, «Για τον μαθητή Δημητρίου...», ΚΚΛ Β', 313</p>
<p>8. Να αναγνωρίζουν τα βασικά σχήματα λόγου της ποιητικής γλώσσας και να αντιλαμβάνονται τη λειτουργία τους.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. σημασιολογικά σχήματα λόγου: (μεταφορά, μετωνυμία, συνεκδοχή, παρομοίωση, ειρωνεία, αλληγορία, προσωποποίηση, υπερβολή) και 2. συντακτικά σχήματα λόγου: (ανακόλουθο, υπερβατό, χιαστό, κύκλος πρωθύστερο, παρήχηση, ομοιοτέλετο, ομοιοκάταρκτη, επίταξη επιθέτου, επανάληψη, παραλληλία) 	<p>Όλα τα ποιήματα που προτείνονται στον προγραμματισμό. Για τα σχήματα λόγου, βλέπε αναλυτικά στο <i>Συντακτικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας</i>.</p>
<p>9. Να διακρίνουν τη συλλογικότητα στη λογοτεχνία «του εμείς» και την ατομικότητα στη λογοτεχνία «του εγώ».</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ποίηση: Ο επικός-ηρωικός χαρακτήρας της ποίησης «του εμείς» και ο λυρικός χαρακτήρας της ποίησης «του εγώ» 2. αφήγηση: Τα αντίστοιχα χαρακτηριστικά στην αφήγηση «του εμείς» και «του εγώ» 	<p>Ναπολέον Λαπαθιώτης, «Νυχτερινό», ΚΝΕΛ Β', 176 Θοδόσης Περίδης, <i>Κυπριακή Συμφωνία</i>, ΚΚΛ Β', 51-53 Στρατής Μυριβήλης, <i>Η ζωή εν τάφω</i>, ΚΝΕΛ Β', 271-274 Ηλίας Βενέζης, <i>Το νούμερο 31328</i>, ΚΝΕΛ Β', 318-325 Γιώργος Θεοτοκάς, <i>Αργώ</i>, ΚΝΕΛ Β', 336-341</p>

<p>10. Να αναγνωρίζουν βασικά είδη της έντεχνης πεζογραφίας (διήγημα, νουβέλα, μυθιστόρημα), καθώς και άλλα είδη αφηγήσεων.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. είδη πεζογραφικών κειμένων με βάση την εποχή που γράφτηκαν, τα ρεύματα από τα οποία επηρεάστηκαν, το θέμα και την πλοκή (ρομαντικό, ρεαλιστικό, νατουραλιστικό, ηθογραφικό, κοινωνικό, ιστορικό, «επιστημονικής φαντασίας», «εφηβικό, «αστυνομικό» διήγημα) 2. άλλα είδη αφηγήσεων: είδηση, χρονικά, μαρτυρίες, ημερολόγια, βιογραφικά είδη, με βάση τα εσωτερικά γνωρίσματα και την εποχή στην οποία γράφτηκαν 	<p>Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, «Το μοιρολόγι της φώκιας», ΚΝΕΛ Β', 68-71 Γιώργος Βιζυηνός, «Μοσκόβ Σελήμ», ΚΝΕΛ Β', 27-41 Κωνσταντίνος Θεοτόκης, <i>Η τιμή και το χρήμα</i>, ΚΝΕΛ Β', 147-150 Νίκος Νικολαΐδης, «Σα σκυλί», ΚΚΛ Β', 125-131 Γιώργος Θεοτοκάς, <i>Αργώ</i>, ΚΝΕΛ Β', 336-341 Λουκής Ακρίτας, «Η παράδοση των Αθηνών από τους Γερμανούς», ΚΚΛ Β', 138-143 Αλί Λεβέντ, «Ζητείται νύφη», <i>Διηγήματα Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων</i>, 195-8 Διαθεματική προσέγγιση με το μάθημα της Έκφρασης Έκθεσης, όπου γίνεται αναφορά και σε άλλα είδη αφήγησης.</p>
<p>11. Να αναγνωρίζουν τη δομή και την πλοκή ενός λογοτεχνικού αφηγήματος.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. επεισόδια ή σκηνές σε ένα αφηγηματικό κείμενο 2. η πλοκή δεν συμπίπτει πάντοτε με τη γραμμική εξέλιξη μιας ιστορίας (αναχρονίες, «παράλληλες» ιστορίες, εγκιβωτισμένες αφηγήσεις) 	<p>Όλα τα πεζά που προτείνονται στον προγραμματισμό.</p>
<p>12. Να κατανοούν τα βασικά στοιχεία του αφηγηματικού λόγου.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. τα γραμματικά πρόσωπα της αφηγηματικής γλώσσας: το εγώ του αφηγητή, το εσύ του αποδέκτη, το πρόσωπο για το οποίο γίνεται λόγος 2. τα «δομικά στοιχεία» του αφηγηματικού κόσμου: ιστορία, πλοκή, επεισόδια (της «δράσης»), μοτίβα που χαρακτηρίζουν το ποιόν και τη δράση των ηρώων 	<p>Όλα τα πεζά που προτείνονται στον προγραμματισμό.</p>
<p>13. Να αναγνωρίζουν – τον τύπο του αφηγητή (=το πρόσωπο που αφηγείται την ιστορία) – τη συμμετοχή του ή μη στην ιστορία που αφηγείται και – το ρηματικό πρόσωπο στο οποίο γίνεται η αφήγηση και να κατανοούν τη</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. εξωδιηγητικός (=αφηγείται την κύρια ιστορία), ενδοδιηγητικός (=αφηγείται μια εγκιβωτισμένη ιστορία μέσα στην κύρια ιστορία) 2. ετεροδιηγητικός (=δεν συμμετέχει στα όσα αφηγείται), ομοδιηγητικός (=συμμετέχει στην αφήγησή του), αυτοδιηγητικός (=είναι ο ίδιος πρωταγωνιστής της αφηγούμενης ιστορίας) 3. πρωτοπρόσωπη, δευτεροπρόσωπη, τριτοπρόσωπη αφήγηση 	<p>Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, «Το μοιρολόγι της φώκιας», ΚΝΕΛ Β', 68-71 Κωνσταντίνος Θεοτόκης, <i>Η τιμή και το χρήμα</i>, ΚΝΕΛ Β', 147-150 Γιώργος Βιζυηνός, «Μοσκόβ Σελήμ», ΚΝΕΛ Β', 27-41 Στρατής Μυριβήλης, <i>Η ζωή εν τάφω</i>, ΚΝΕΛ Β', 271-274</p>

<p>λειτουργική σημασία των πιο πάνω στο αφήγημα.</p>		
<p>14. Να αναγνωρίζουν το περιεχόμενο της αφήγησης που καθορίζει και τον τύπο της.</p>	<p>1. τι «λέει»: αφήγηση γεγονότων ή αφήγηση σκέψεων-συναισθημάτων</p>	<p>Κωνσταντίνος Θεοτόκης, <i>Η τιμή και το χρήμα</i>, ΚΝΕΛ Β', 147-150 Στρατής Μυριβήλης, <i>Η ζωή εν τάφω</i>, ΚΝΕΛ Β', 271-274</p>
<p>15. Να διακρίνουν τις βασικές λειτουργίες σε ένα αφηγηματικό κείμενο: - ποιος «βλέπει» - ποιος «μιλάει» και να είναι σε θέση να διακρίνουν τους κύριους τρόπους εστίασης και απόδοσης του λόγου των προσώπων.</p>	<p>1. εστίαση (ποιος «βλέπει»: ο αφηγητής ή τα πρόσωπα) και συναφείς τρόποι εστίασης: «μηδενική» εστίαση (παντογνώστης αφηγητής, ο αφηγητής γνωρίζει περισσότερα από τους ήρωες), «εσωτερική» εστίαση (ο αφηγητής είναι πρόσωπο ή πρόσωπα του κειμένου με περιορισμένη γνώση), εξωτερική εστίαση (ο αφηγητής λέει/γνωρίζει λιγότερα απ' όσα ξέρουν οι ήρωες, λ.χ. στο αστυνομικό μυθιστόρημα) 2. φωνή (ποιος «μιλάει»: ο αφηγητής ή τα πρόσωπα) και τρόποι απόδοσης του λόγου: ευθύς λόγος, πλάγιος λόγος, ελεύθερος πλάγιος λόγος (ο λόγος του προσώπου ακούγεται μέσω του αφηγητή)</p>	<p>Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, «Το μοιρολόγι της φώκιας», ΚΝΕΛ Β', 68-71 Στρατής Μυριβήλης, <i>Η ζωή εν τάφω</i>, ΚΝΕΛ Β', 271-274 Γιώργος Βιζυηνός, «Ποίος ήταν ο φονεύς του αδελφού μου», ΚΝΕΛ Β', 19-27</p>
<p>16. Να αναγνωρίζουν τους αφηγηματικούς τρόπους σε ένα αφηγηματικό κείμενο.</p>	<p>1. πώς το «λέει»: αφήγηση, μονόλογος, διάλογος, περιγραφή, σχόλιο, ελεύθερος πλάγιος λόγος, εσωτερικός μονόλογος</p>	<p>Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, «Το μοιρολόγι της φώκιας», ΚΝΕΛ Β', 68-71 Στρατής Μυριβήλης, <i>Η ζωή εν τάφω</i>, ΚΝΕΛ Β', 271-274 Γιώργος Βιζυηνός, «Ποίος ήταν ο φονεύς του αδελφού μου», ΚΝΕΛ Β', 19-27 Κωνσταντίνος Θεοτόκης, <i>Η τιμή και το χρήμα</i>, ΚΝΕΛ Β', 147-150</p>
<p>17. Να κατανοούν τη λειτουργία του χρόνου στην αφήγηση.</p>	<p>1. «χρόνος της ιστορίας» - «χρόνος της αφήγησης» 2. αφηγηματικές τεχνικές που συνδέονται με τον χρόνο ή «τη δράση» (επιτάχυνση, επιβράδυνση, επαναληπτικότητα) ή «την τάξη της αφήγησης»: αναχρονίες (=αναλήψεις-flashback, προλήψεις-flashforward, «πάγωμα» του χρόνου) 3. η σημασία των αναχρονιών σε ένα αφήγημα και του γεγονότος ότι ο αφηγηματικός «χρόνος» δεν είναι πάντοτε γραμμικός</p>	<p>Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, «Το μοιρολόγι της φώκιας», ΚΝΕΛ Β', 68-71 Στρατής Μυριβήλης, <i>Η ζωή εν τάφω</i>, ΚΝΕΛ Β', 271-274 Γιώργος Βιζυηνός, «Μοσκόβ Σελήμ», ΚΝΕΛ Β', 27-41</p>

<p>18. Να εντοπίζουν στα κείμενα κώδικες αμφισημίας, όπως η παρωδία, η σάτιρα, η ειρωνεία, και να διακρίνουν με ποιον τρόπο ανατρέπουν το έκδηλο νόημα του κειμένου.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. παρωδία (προϋποθέτει ένα λογοτεχνικό πρότυπο), σάτιρα (είναι συνήθως «επικαιρική» και μπορεί να έχει σαφή κοινωνική αιχμή), ειρωνεία (έχει διττή όψη, καθώς αποκαλύπτει την αντίθεση ανάμεσα στο είναι και το φαίνεσθαι, στα λόγια και τα έργα, στο πρόσωπο και το προσωπείο) 2. οι πιο πάνω τρόποι σε λογοτεχνικά κείμενα όχι κατ' ανάγκη «χιουμοριστικά» 3. άλλες εξωλογοτεχνικές μορφές έκφρασης του κωμικού (εικαστικές τέχνες, θέατρο, μουσική, γκράφιτι) 	<p>Κ. Γ. Καρυωτάκης: όλα τα ποιήματα που προτείνονται στον προγραμματισμό Τεύκρος Ανθίας, «Επίλογος», ΚΚΛ Β', 45 Ανδρέας Παστελλάς, «Ο Φρύνιχος στην Αθήνα το καλοκαίρι του 1974», ΚΚΛ Β', 263 Ντίνα Κατσούρη, «Προς αναγνώστη (1)», ΚΚΛ Β', 324</p>
<p>19. Να κατανοούν τους τρόπους με τους οποίους τα ιστορικά γεγονότα επιδρούν στη ζωή των ανθρώπων, διαμορφώνοντας την ατομική/ συλλογική συνείδησή τους.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. το ιστορικό πλαίσιο των λογοτεχνικών έργων: χρόνος, χώρος, ιστορικά γεγονότα, χαρακτήρες, οπτική γωνία 2. η επίδραση που ασκούν οι ιστορικές εξελίξεις στις πράξεις, τα αισθήματα και τις αντιδράσεις των ηρώων 	<p>Διαθεματική προσέγγιση σε συνάρτηση με το μάθημα της Ιστορίας και τον Κινηματογράφο:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ Γιώργος Βιζυηνός, «Μοσκόβ Σελήμ», ΚΝΕΛ Β', 27-41 ➔ Ιστορικές πληροφορίες για την Οθωμανική Αυτοκρατορία στα τέλη του 19^{ου} αιώνα, τον ρωσοτουρκικό πόλεμο, τις εθνικές συνειδήσεις, τις κοινωνικές συμβάσεις μέσα από διάφορες πηγές
<p>20. Να κατανοούν τις διαφορές και τις ομοιότητες του λόγου της Ιστορίας από τον λόγο της Λογοτεχνίας.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. οι γνώσεις και πληροφορίες που μας παρέχει ένα λογοτεχνικό έργο και οι αντίστοιχες από βιβλία Ιστορίας ή άλλες πηγές 2. οι τρόποι της λογοτεχνικής μετάπλασης της ιστορικής ύλης 	<ul style="list-style-type: none"> ➔ Μελέτη των τρόπων με τους οποίους τα ιστορικά / πολιτικά / κοινωνικά δεδομένα αποτελούν το «χαλί» του λογοτεχνικού κειμένου, πάνω στο οποίο τοποθετούνται η πλοκή, τα γεγονότα, οι λογοτεχνικοί χαρακτήρες, η οπτική γωνία ➔ Παρακολούθηση της ταινίας «Το μόνον της ζωής του ταξείδιον» του Λάκη Παπαστάθη
<p>21. Να επισημαίνουν τους τρόπους με τους οποίους εκφράζεται το κωμικό στοιχείο στη λογοτεχνία και να αντιλαμβάνονται πώς αυτό υπονομεύει ή/και ανατρέπει τη συμβατική όψη των πραγμάτων.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. τρόποι έκφρασης του κωμικού στοιχείου στη λογοτεχνία (λογοπαιγνία, διαφορούμενα μηνύματα, παρηχήσεις, επαναλήψεις, άλλα γλωσσικά παιχνίδια) και η λειτουργία τους 	<p>Εντοπισμός κωμικών στοιχείων στα κείμενα που προτείνονται στον προγραμματισμό</p>

Γενικοί δείκτες για το Μάθημα της Λογοτεχνίας στο Λύκειο

Λογοτεχνικός γραμματισμός

Μαθησιακά Αποτελέσματα Δείκτες Επιτυχίας Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση:	Δείκτες Επάρκειας Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις/Αξίες	Δειγματικές Δραστηριότητες Εφαρμογή σε κείμενα που προτείνονται στον Προγραμματισμό
22. Να κατακτήσουν βασικούς όρους της Θεωρίας της Λογοτεχνίας και να είναι σε θέση να τους χρησιμοποιούν για την προσέγγιση των λογοτεχνικών κειμένων.	1. Βασικοί όροι θεωρίας της Λογοτεχνίας, όπως αυτοί δίνονται πιο πάνω για τη μελέτη πεζών και ποιητικών κειμένων	Επισημάνση: Τα στοιχεία της Θεωρίας της Λογοτεχνίας χρησιμοποιούνται ως εργαλεία για το «ξεκλείδωμα» των κειμένων και για την κατάκτηση σημαντικών γνώσεων και δεξιοτήτων λογοτεχνικού γραμματισμού, με απώτερο στόχο τη διαμόρφωση ενός επαρκούς αναγνώστη της Λογοτεχνίας, που θα απολαμβάνει αισθητικά τα λογοτεχνικά κείμενα και θα είναι σε θέση να τα ερμηνεύει και να ασκεί κριτική πάνω σε αυτά.
23. Να διακρίνουν ένα λογοτεχνικό κείμενο από άλλες μορφές/είδη λόγου και καλλιτεχνικής έκφρασης και να αντιλαμβάνονται ότι η λογοτεχνία είναι μια ιδιαίτερη «γλώσσα» με διαφορετικά επίπεδα σημασίας.	1. Ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα σε λογοτεχνικά κείμενα και σε άλλα είδη κειμένων (δημοσιογραφικά κείμενα, ταξιδιωτικοί οδηγοί, κόμικς, λευκώματα, προσωπικό ημερολόγιο κ.ά.)	Η δραστηριότητα αυτή μπορεί να γίνει διαθεματικά με το μάθημα της Έκφρασης Έκθεσης στο πλαίσιο του μαθήματος των Νέων Ελληνικών, στο οποίο οι μαθητές μελετούν και άλλα κειμενικά είδη, αλλά και σε άλλα μαθήματα: Ιστορία, Φυσική, Μαθηματικά κ.ά.
24. Να αναπτύσσουν το αισθητικό και γλωσσικό τους κριτήριο, καθώς και συνδυαστική κριτική σκέψη.	1. ομοιότητες και διαφορές του «κώδικα» της λογοτεχνίας με άλλους σημειωτικούς κώδικες (εικαστικές τέχνες, μουσική, θέατρο, κινηματογράφος)	Ακρόαση μελοποιημένων ποιημάτων, παρακολούθηση κινηματογραφικών ταινιών που βασίζονται σε λογοτεχνικά έργα ή πραγματεύονται θέματα παρόμοια με αυτά των λογοτεχνικών κειμένων, μελέτη εικαστικών έργων.
25. Να ερμηνεύουν τα λογοτεχνικά κείμενα σε διακειμενική και διαθεματική προοπτική και να αντιλαμβάνονται τη λογοτεχνία στη συνάφειά της με άλλες μορφές έκφρασης ως αισθητικό και πολιτισμικό φαινόμενο.	1. η «συνομιλία» των λογοτεχνικών κειμένων όχι μόνο μεταξύ τους (διακειμενικότητα), αλλά και με άλλες μορφές τέχνης (διαθεματικότητα) 2. γνώσεις από άλλα γνωστικά αντικείμενα (π.χ. την Ιστορία) για το ξεκλείδωμα των κειμένων	Ενδεικτική διακειμενική και διαθεματική δραστηριότητα: ➔ Κώστας Βασιλείου, «Ο Αισχύλος και ο Γιάννης», ΚΚΛ Β', 270, Κ. Γ. Καρωτάκης, «Μπαλάντα στους άδοξους ποιητές των αιώνων», ΚΝΕΛ Β', 182-184, καθώς και άλλα ποιήματα ποιητικής και προβολή της ταινίας «Ο ταχυδρόμος» του Μάικλ Ράντφορντ. Μελέτη του πίνακα ζωγραφικής «Το

		πορτρέτο του ποιητή» του Πάμπλο Πικάσο ή/και «Η ανταμοιβή του ποιητή» του Ρενέ Μαγκρίτ. Διαθεματική προσέγγιση για τον ρόλο της ποίησης στον σύγχρονο πολιτισμό.
26. Να κατανοούν την ιστορικότητα των λογοτεχνικών κειμένων και των ιδεών, οι οποίες αποτυπώνονται σε αυτά.	<ol style="list-style-type: none"> 1. το ιστορικό και γραμματολογικό πλαίσιο των λογοτεχνικών κειμένων 2. τρόποι με τους οποίους η εποχή στην οποία δημιουργούνται τα λογοτεχνικά επηρεάζει τη μορφή και το περιεχόμενό τους 	<p>Κ. Γ. Καρυωτάκης, «Μπαλάντα στους άδοξους ποιητές των αιώνων», ΚΝΕΛ Β', 182-184</p> <p>Στρατής Μυριβήλης, Η ζωή εν τάφω, ΚΝΕΛ Β', 271-274</p> <p>Αντρέας Εμπειρικός, [Τρία αποσπάσματα], «Ηχώ», ΚΝΕΛ Β', 226-227</p> <p>Ανδρέας Παστελλάς, «Ο Φρύνιχος στην Αθήνα το καλοκαίρι του 1974», ΚΚΛ Β', 263</p>
27. Να αντιλαμβάνονται τη σχέση λογοτεχνικής μορφής και περιεχομένου.	<ol style="list-style-type: none"> 1. γλωσσικά και υφολογικά γνωρίσματα, καθώς και τεχνικές στα ποιητικά, θεατρικά κείμενα, όπως και στα κείμενα πεζογραφίας 2. η νοηματική και αισθητική λειτουργία των πιο πάνω στοιχείων, σε συνάρτηση με το περιεχόμενο των λογοτεχνικών κειμένων 	Όλα τα κείμενα που προτείνονται στον προγραμματισμό
28. Να αντιλαμβάνονται τη διαλεκτική σχέση της κυπριακής λογοτεχνίας με την ευρύτερη νεοελληνική λογοτεχνία, την ευρωπαϊκή και την παγκόσμια.	<ol style="list-style-type: none"> 1. συνανάγνωση κειμένων ελλήνων λογοτεχνών με κείμενα της ευρωπαϊκής και παγκόσμιας λογοτεχνίας 2. παραλληλισμός των γνωρισμάτων της κοινωνίας της Κύπρου, όπως αποτυπώνονται στα λογοτεχνικά κείμενα, με εκείνα άλλων σύγχρονων κοινωνιών 3. ερμηνεία των κειμένων της κυπριακής λογοτεχνίας με βάση τα ιδιαίτερα γεωφυσικά, ανθρωπολογικά, ιστορικά δεδομένα του νησιού 	<p>Κ. Γ. Καρυωτάκης, «[Είμαστε κάτι...]», ΚΝΕΛ Β', 178-179</p> <p>Τεύκρος Ανθίας, «Επίλογος», ΚΚΛ Β', σ. 45</p> <p>Λώρος Φαντάζης, «Κώστας Καρυωτάκης», ΚΚΛ Β', 106</p>
29. Να αναπτύξουν κριτική φιλιαναγνωστική στάση και να είναι ικανοί να: <ul style="list-style-type: none"> - πραγματοποιούν βιβλιοπαρουσιάσεις στο πλαίσιο της λέσχης ανάγνωσης στην τάξη 	<ol style="list-style-type: none"> 1. μελέτη βιβλιοπαρουσιάσεων έντυπων και ηλεκτρονικών λογοτεχνικών περιοδικών και εφημερίδων 2. επιλογή βιβλίων με αισθητικά και λογοτεχνικά κριτήρια με αξιοποίηση της σχολικής, δημοτικής ή άλλων βιβλιοθηκών 	Προσέγγιση του βασικού λογοτεχνικού κειμένου που προτείνεται για μελέτη, καθώς και των εναλλακτικών προτάσεων για τη λέσχη ανάγνωσης

<p>- συμμετέχουν σε λογοτεχνικά ιστολόγια και άλλες δημιουργικές δραστηριότητες.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 3. καθοδήγηση για μελέτη ενός ολοκληρωμένου λογοτεχνικού έργου 4. ενθάρρυνση για εμπλοκή και συμμετοχή σε λογοτεχνικές και άλλες καλλιτεχνικές δραστηριότητες που σχετίζονται με τη λογοτεχνία 	
<p>30. Να ασκηθούν στη δημιουργική γραφή, αξιολογώντας το αισθητικό αποτέλεσμα με συγκεκριμένα κριτήρια: αντιστοιχία με τις συμβάσεις των λογοτεχνικών ειδών και βαθμός πρωτοτυπίας.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. καθοδήγηση για σύνθεση στίχων, κατά το πρότυπο των δημοτικών τραγουδιών, της έμμετρης και της μοντέρνας ποίησης 2. καθοδήγηση για συγγραφή διηγημάτων με βάση τα τυπικά γνωρίσματα του είδους 3. καθοδήγηση για μεταγραφή μιας ιστορίας σε ποίημα και αντίστροφα, τηρώντας τις συμβάσεις των λογοτεχνικών ειδών 4. προετοιμασία για συμμετοχή σε μαθητικούς λογοτεχνικούς διαγωνισμούς 	<p>Επιλογή δραστηριοτήτων από το εγχειρίδιο <i>Δημιουργική γραφή, Οδηγός πλεύσεως</i>, Υ.Π.Π., Π.Ι., Υ.Α.Π., 2012 και ηλεκτρονικά στη διεύθυνση http://www.schools.ac.cy/eyliko/mesi/Themata/logo-technia/vivlia_anaforas.html</p> <p>Χρήση ηλεκτρονικών εφαρμογών που σχετίζονται με τη δημιουργική γραφή</p>

Το αξιακό περιεχόμενο του μαθήματος της Λογοτεχνίας

<p>Μαθησιακά Αποτελέσματα Δείκτες Επιτυχίας Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση:</p>	<p>Δείκτες Επάρκειας Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις/Αξίες</p>	<p>Δειγματικές Δραστηριότητες Εφαρμογή σε κείμενα που προτείνονται στον Προγραμματισμό</p>
<p>31. Να ευαισθητοποιούνται απέναντι στην πολιτισμική τους κληρονομιά και στα στοιχεία που συνθέτουν την εθνική τους ταυτότητα.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. οι πολιτισμικές ιδιαιτερότητες του κόσμου της Κύπρου 2. ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στις παραδόσεις του ελληνικού κόσμου και στις παραδόσεις άλλων λαών 	<p>Οι Δείκτες Επιτυχίας που αναφέρονται στο αξιακό περιεχόμενο μπορούν να επιτευχθούν και μέσα από τη διακειμενική προσέγγιση των κειμένων που προτείνονται στον προγραμματισμό, τη διαθεματική προσέγγιση της Λογοτεχνίας με άλλα μαθήματα (Ιστορία, Πολιτική Αγωγή, Έκφραση Έκθεση) και την ανάδειξη της σχέσης της Λογοτεχνίας με άλλες μορφές τέχνης.</p>
<p>32. Να ευαισθητοποιούνται απέναντι σε κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά κ.ά. προβλήματα, παλαιότερα και σύγχρονα.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. τα κοινωνικο-ιστορικά προβλήματα που προσεγγίζουν τα λογοτεχνικά κείμενα 2. η σχέση του ανθρώπου με την κοινωνία και την ιστορία και ο τρόπος με τον οποίο αυτά επηρεάζουν τον άνθρωπο 	<p style="text-align: center;">ό.π.</p>

	3. σύγχρονα κοινωνικά, πολιτικά, οικονομικά, οικολογικά προβλήματα και οι επιπτώσεις τους στην ποιότητα ζωής του ανθρώπου	
33. Να κατανοούν μέσα από τη λογοτεχνία τους τρόπους με τους οποίους διαμορφώνονται οι σχέσεις των ανθρώπων.	<ol style="list-style-type: none"> 1. οι ανθρώπινοι χαρακτήρες μέσα από λογοτεχνικά κείμενα σε διαφορετικές εποχές και κοινωνικά περιβάλλοντα 2. οι σχέσεις ανάμεσα στους κατέχοντες δύναμη (πολιτική, οικονομική) και τους αδύναμους 3. οι σχέσεις ανάμεσα στα δύο φύλα 4. οι σχέσεις ανάμεσα στα παιδιά και τους ενήλικες και η «κρίση της εφηβείας» στον δρόμο προς την ενηλικίωση 5. θετικές και αρνητικές στάσεις που διέπουν τις ανθρώπινες σχέσεις: αγάπη, έρωτας, αλληλεγγύη, σεβασμός, επιβολή, βία, διακρίσεις, αλλοτρίωση, μοναξιά, περιθωριοποίηση 	ό.π.
34. Να αναπτύξουν συνείδηση ενεργού δημοκρατικού πολίτη.	1. το περιεχόμενο και η ιστορικότητα θεμελιωδών αξιών και δικαιωμάτων του ανθρώπου (ελευθερία, ειρήνη, δικαιοσύνη, ισότητα), με απώτερο στόχο τη διαμόρφωση -μέσα από τη μελέτη των λογοτεχνικών κειμένων- μιας κοινωνικά υπεύθυνης στάσης και αγωνιστικής συμπεριφοράς για ζητήματα που αφορούν σε θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και οικουμενικές αξίες.	ό.π.